

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

20/2020

Právna úprava dedenia manželov/manžieliek a detí poručiteľa zo zákona v krajinách EÚ a Spojenom kráľovstve

Vypracoval: Mgr. Eduard Csudai, PhD., Odbor Parlamentný
inštitút

Schválila: Mgr. Natália Švecová, riaditeľka Odboru Parlamentný
inštitút

Bratislava

14. december 2020

Anotácia:

Materiál prináša informácie
ohľadom práva dedenia
zo zákona manželov
a manželiek voči deťom
v rámci krajín EÚ a Spojeného
kráľovstva. Analýza priniesla
dáta k zákonnému nároku
manželov v prípade, ak po
smrti poručiteľa
manžel/manželka dedí spolu
s deťmi poručiteľa.

Kľúčové slová:

dedičské právo,
manžel/manželka, dieťa,
dedenie zo zákona

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov.

Obsah

Úvod.....	4
Právna úprava dedenia zo zákona v krajinách EÚ a v Spojenom kráľovstve	5
Belgicko.....	5
Bulharsko	6
Cyprus.....	7
Česká republika	8
Dánsko	9
Estónsko.....	9
Fínsko	10
Francúzsko.....	11
Grécko	12
Holandsko	13
Chorvátsko	13
Írsko.....	14
Litva.....	15
Lotyšsko	16
Luxembursko	16
Maďarsko.....	17
Malta.....	18
Nemecko	19
Poľsko.....	20
Portugalsko.....	20
Rakúsko.....	21
Rumunsko.....	22
Slovinsko.....	23
Spojené kráľovstvo	24
Španielsko.....	25
Švédsko	26
Taliansko.....	27
Záver	28
Použíťe zdroje.....	30

Úvod

Vzhľadom k tomu, že v prípade smrti poručiteľa je primárnym úkonom sukcesie práv dedenie zo závetu, predmetná analýza sa zamerala hlavne na prípady dedenia zo zákona, ktoré určuje jednotlivé skupiny oprávnených dedičov. Vzhľadom k výskumnej otázke boli jednotlivé praktiká krajín sformulované s aspektom na dedenie manželov a detí, pričom nasledujúce dedičské skupiny, ak boli prítomné, neboli zahrnuté do konečnej analýzy, resp. boli zahrnuté len okrajovo. Analýza tak rozsahovo pokrýva len odpoveď na výskumnú otázku a to, či v prvej skupine dedí len pozostalý manžel/ka, či sú do prvej skupiny zahrnuté len/taktiež deti poručiteľa a tiež aký zákonný diel prináleží pozostalým manželom.

Právna úprava dedenia zo zákona v krajinách EÚ a v Spojenom kráľovstve

Belgicko¹

V belgickom práve existuje zásada neopomenuteľného podielu, podľa ktorej určitý podiel dedičstva povinne pripadne pozostalému/ej manželovi/ke, deťom, otcovi a matke zosnulého. Pokiaľ ide o deti (alebo potomkov), tento neopomenuteľný podiel predstavuje polovicu dedičstva, ak má zosnulý jedno dieťa, 2/3 dedičstva, ak má dve deti, a 3/4 dedičstva, ak má tri alebo viac detí. Pokiaľ ide o matku a otca zosnulého, každý z nich má nárok na štvrtinu z dedičstva v prípade, ak zosnulý nemá potomkov. V tomto prípade však dary pre pozostalého/ú manžela/ku môžu zahŕňať celé dedičstvo. Pozostalému/ej manželovi/ke pripadne vždy prinajmenšom buď užívacie právo k polovici majetku, ktorý tvorí dedičstvo, alebo užívacie právo k spoločne obývanej nehnuteľnosti a hnutelným veciam, ktorými bola vybavená. Ak sa závetca rozhodol, že vo svojom závete nebude brať do úvahy neopomenuteľný dedičský podiel a dedičia súhlasia s jeho vôľou, bude sa postupovať podľa závetu. Ak sa však osoby, ktorých neopomenuteľný podiel nebol rešpektovaný, chcú tohto podielu domáhať, môžu podať tzv. žalobu o rozdelenie dedičstva.

Jednotlivé dedičské skupiny čisto v zmysle dedenia zo zákona sú rozdelené nasledovne v rámci čl. 745 a nasl. Občianskeho zákonníka Belgicka.²

- a) **Ak bol zosnulý slobodný a bezdetný**, dedia v prvom rade jeho privilegovaní predkovia a príbuzní v bočnej línii (súrodenci). Otec a matka získavajú každý jednu štvrtinu a súrodenci (prípadne ich potomkovia) zvyšok. Ak jeden alebo obaja rodičia už zomreli, ich podiel získavajú súrodenci zosnulého. Ak zosnulý nezanechal predkov ani súrodencov (alebo ich potomkov), polovicu dedičstva získavajú príbuzní v matkinej línii a druhú polovicu príbuzní v otcovskej línii (strýko, teta, bratranec, sesternica a pod.).
- b) **Ak bol zosnulý slobodný a zanechal deti**, deti vylučujú všetkých ostatných členov rodiny. Deti si rozdelia celé dedičstvo rovným dielom. Ak však dieťa už zomrelo (alebo sa vzdalo dedičstva, alebo je z dedičstva vylúčené) a zanechalo potomkov, títo budú dediť namiesto zosnulého dieťaťa alebo dieťaťa, ktoré sa vzdalo dedičstva, alebo ktoré je vylúčené z dedičstva.

¹ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Belgicko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-be-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

² Článok 745 Občianskeho zákonníka Belgicka. Dostupné na internete: http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?DETAIL=1804032132%2FF&caller=list&row_id=1&numero=5&rech=14&cn=1804032132&table_name=LOI&nm=1804032152&la=F&dt=CODE+CIVIL&language=fr&fr=f&choix1=ET&choix2=ET&fromtab=loi_all&trier=promulgation&chercher=t&sql=dt+contai ns++%27CODE%27%26+%27CIVIL%27and+actif+%3D+%27Y%27&tri=dd+AS+RANK+&imgcn.x=16&imgcn.y=9#LNK0010. [cit. 7.12.2020].

- c) **Ak zosnulý zanechal manžela/ku a deti**, pozostalý/á manžel/ka získava užívacie právo (právo užívať vec a požívať jej plody) ku všetkým veciam, ktoré tvoria dedičstvo. Deti dedia rovným dielom tzv. holé vlastníctvo.
- d) **Ak zosnulý zanechal manžela/ku a nemá deti**, pozostalý/á manžel/ka sa stáva jediným dedičom v prípade, ak zosnulý nemá potomkov, predkov a príbuzných v bočnej línii až do štvrtého stupňa. Ak takýchto príbuzných má, pozostalý/á manžel/ka získa užívacie právo a ostatní dedičia tzv. holé vlastníctvo. Podiel, ktorý získa pozostalý/á manžel/ka v tomto prípade, však závisí aj od majetkového režimu dohodnutého pri uzatvorení manželstva: za predpokladu, že pri uzatvorení manželstva bol dohodnutý režim majetkového spoločenstva (*communauté*), pozostalý/á manžel/ka dedí časť zosnulého manžela v celku.
- e) **Ak zosnulý zanechal osobu, s ktorou uzavrel registrované partnerstvo** (v Belgicku je formou registrovaného partnerstva „zákonné spolužitie“), pozostalý z tohto spolužitia má právo zdediť užívacie právo k nehnuteľnosti, ktorá predstavovala počas spolužitia miesto spoločného pobytu rodiny, ako aj k hnutelným veciam, ktorými bola vybavená. Pozostalý z tohto spolužitia však môže byť zbavený tohto užívacieho práva prostredníctvom závetu alebo darovaním za života v prospech iných osôb. **Ak zosnulý zanechal partnera, s ktorým neuzavrel registrované partnerstvo – voľné spolužitie (faktický vzťah, neregistrovaný)** – partner sa nemôže stať dedičom, pokiaľ tak neustanovil zosnulý v závete. V belgickom práve sa mu nepriznáva žiadne zákonné dedičské právo.

Bulharsko³

V závislosti od individuálnych prípadov sa pri dedení zo zákona uplatňujú nasledovné zásady v zmysle bulharského zákona o dedení.⁴

- **Ak bol zosnulý slobodný a nemal deti**, pozostalí rodičia alebo pozostalý rodič získajú rovnaké podiely majetku⁵. Ak zosnulý zanechal len predkov druhého stupňa alebo vzdialenejších, najbližší príbuzní zosnulého si rozdelia majetok rovnakým dielom.⁶ Ak existujú len pozostalí súrodenci, títo si majetok rozdelia rovnakým dielom.⁷ Ak existujú

³ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Bulharsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-bg-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁴ Zákon o dedení z roku 1949 Bulharskej republiky. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

⁵ Článok 6 zákona o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

⁶ Článok 7 zákona o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

⁷ Článok 8 ods. 1 zákona o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

pozostalí súrodenci a predkovia druhého stupňa alebo vzdialenejší, súrodenci dostanú dve tretiny majetku a predkovia dostanú jednu tretinu.⁸

- **Ak bol zosnulý slobodný, ale zanechal pozostalé deti**, tieto si majetok rozdelia rovnakým dielom.⁹ Podiel dieťaťa, ktoré zomrelo skôr, prípadne jeho potomkom podľa dedičskej postupnosti.
- **Ak zosnulý zanechá manžela/-ku**, ale žiadne deti, predkov, súrodencov alebo ich potomkov, manžel/ka zdedí celý majetok.¹⁰

V prípade, že manžel/ka dedí majetok zosnulého spolu s predkami alebo súrodencami alebo ich potomkami, manžel/ka zdedí polovicu majetku, ak sa dedičstvo otvorí do 10 rokov po sobáší. Inak manžel/ka zdedí dve tretiny majetku. V prípade, že manžel/ka dedí majetok zosnulého spolu s predkami a súrodencami alebo ich potomkami, manžel/ka zdedí v prvom prípade jednu tretinu majetku a v druhom prípade dve tretiny majetku.

- **Ak zosnulý zanechá manžela/ku a deti**, manžel/ka a deti si majetok rozdelia rovnakým dielom.¹¹

Cyprus¹²

V prípade, že nie je ustanovená posledná vôľa, dedičstvo sa prevádza v súlade s ustanoveniami článku 44 a nasl. kapitoly 195 zákona o testamentoch a dedení: „Ak závetca zanechal deti a manžela/-ku, čistá hodnota dedičstva sa rozdelí rovnakým dielom medzi manžela/ku a deti. Ak závetca nezanechal žiadne deti alebo potomkov, zvýši sa podiel jeho manžela/ky v závislosti od toho, či existujú ďalší príbuzní do štvrtého stupňa príbuzenstva. Konkrétne, ak existujú súrodenci alebo rodičia zosnulého, podiel manžela/ky predstavuje do 50 % čistej hodnoty, a ak neexistujú žiadni príbuzní do štvrtého stupňa príbuzenstva, manžel/ka má právo na $\frac{3}{4}$ dedičstva. Vo všetkých iných prípadoch pripadá celé dedičstvo manželovi/ke.”¹³

⁸ Článok 8 ods. 2 zákona o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

⁹ Článok 5 ods. 1 zákona o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

¹⁰ Článok 9 zákona o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

¹¹ Článok 9 ods. 1 zákona o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>. [cit. 7.12.2020].

¹² EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Cyprus)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-cy-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹³ CyLaw: *Zákon o testamentoch a dedení*. Dostupné na internete: http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/0_195/index.html. [cit. 7.12.2020].

Česká republika¹⁴

V prvej triede dedičov dedia rovnakým dielom poručiťove deti a jeho manžel/ka.¹⁵ Ak mal poručiť so svojím manželom/kou majetok v spoločnom vlastníctve manželov, súd najskôr vysporiada spoločné vlastníctvo manželov tak, že časť tohto majetku prípadne pozostalému manželovi/ke a časť (spravidla polovica) prípadne do dedičstva. Majetok, ktorý prípadne do dedičstva, dedí manžel a deti poručiťa rovnakým dielom. Do podielu manžela/ky sa nezapočítava majetok, ktorý manžel/ka nadobudol v rámci vysporiadania spoločného vlastníctva. V Českej republike sa v Občianskom zákonníku nerobí rozdiel medzi deťmi narodenými v manželstve alebo mimo manželstva, deťmi vlastnými (pokrvnými) alebo adoptovanými. Ak nededí niektoré z poručiťových detí (napr. ak by sa zrieklo dedičského práva ešte za života závetcu alebo by dedičstvo odmietlo, alebo ak by sa nedožilo smrti závetcu), dedičský podiel, ktorý pripadá na toto dieťa, dedia rovnakým dielom jeho deti. Rovnaké pravidlo sa uplatní aj pre vzdialenejších potomkov v zostupnom poradí. Ak poručiť nemal manžela/ku, ale mal deti, dedia všetok majetok poručiťa jeho deti. Ak však poručiť mal manžela/ku, ale bol bezdetný, manžel/ka poručiťa všetok majetok sám nededí, ale dedí spolu s dedičmi v druhej dedičskej triede.¹⁶

V druhej triede dedičov dedí podľa § 1636 ods. 1 zákona č. 89/2012 Sb. Občiansky zákonník poručiťov manžel/ka, poručiťovi rodičia a osoby, ktoré s poručiťom žili najmenej počas jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti, a z toho dôvodu sa o spoločnú domácnosť poručiťa starali, alebo boli svojou výživou odkázaní na poručiťa. Všetky tieto osoby, okrem manžela/ky, dedia rovnakým dielom. Poručiťov manžel/ka však dedí vždy najmenej polovicu dedičstva.¹⁷ Ak by teda poručiť mal manžela/ku a oboch rodičov, manžel/ka dedí polovicu dedičstva a každý z rodičov štvrtinu. Manžel/ka aj ktorýkoľvek z rodičov môže v druhej dedičskej triede zdediť celé dedičstvo. Ak však poručiť mal druhu, ale nemal ani manžela/ku, ani rodičov, druh nenadobudne celé dedičstvo, ale dedí spolu s ostatnými dedičmi v tretej dedičskej triede.

¹⁴ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Česká republika)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-cz-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹⁵ § 1635 Zákona č. 89/2012 Sb. Občiansky zákonník. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast4>. [cit. 7.12.2020].

¹⁶ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Česká republika)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-cz-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹⁷ §1636 ods. 2 zákona č. 89/2012 Sb. Občiansky zákonník. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast4>. [cit. 7.12.2020].

Dánsko¹⁸

Dedenie zo zákona sa uplatňuje najmä prostredníctvom častí 1 až 5 zákona o dedení č. 515 (Arvelov) zo dňa 06.06.2007.¹⁹

Dedičmi ex lege sú v zmysle dánskeho zákona:

- a) manžel/ka, deti, akékoľvek vnúčatá *ex filii* (v priamej línii) v prípade zosnulých detí,
- b) rodičia, bratia, akékoľvek vnúčatá v prípade absencie manžel/ky a detí,
- c) starý otec, možní strýkovia v prípade jedného alebo viacerých zosnulých starých rodičov,
- d) v prípade absencie vyššie spomenutých dedičov uvedených vyššie dedí dánsky štát.

Podľa dánskeho dedičského práva je medzi dedičmi zavedený princíp prednosti. Žiadny člen nasledujúcej skupiny nemôže nastúpiť na pozíciu dediča, ak je príbuzný z predchádzajúcej skupiny nažive. Do prvej skupiny dedičov patria:

- a) samotný manžel/ka v prípade neprítomnosti detí,
- b) manžel/ka a deti,
- c) manžel/ka a akékoľvek vnúčatá *ex filii* (v priamej línii, ak je jedno alebo viac detí mŕtvych počas doby dedenia).

Pozostalý manžel/ka má nárok na polovicu dedičstva v zmysle §§ 11 a nasl. zákona o dedení č. 515 z roku 2007, zatiaľ čo deti majú nárok na zvyšok polovice, ktorá sa delí rovnakým dielom. Pozostalý manželský partner zdedí v prípade neprítomnosti potomkov celé dedičstvo. Majetok prejde na príbuzných zosnulých v prípade, že pozostalý nemá manžela/ku.²⁰

Estónsko²¹

Ak závetca nezanechal platný závet, ani dedičskú zmluvu, dedenie sa považuje za dedenie zo zákona, a teda sa riadi právnymi predpismi. Ak závetca nespísal závet ani dedičskú zmluvu v súvislosti s celým svojím majetkom, dedenie neupravenej časti sa vykoná v súlade so zákonom v zmysle §§ 11 až 15 zákona o dedení Estónska.²² Dedičia zo zákona sú

¹⁸ RUGGERI, L., KUNDA I. and WINKLER, S.: *Family Property and Succession in EU Member States (National Reports on the Collected Data)*. Dostupné na internete: https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed.pdf. [cit. 7.12.2020].

¹⁹ Zákon o dedení Dánska. Dostupný na internete: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2007/515>. [cit. 7.12.2020].

²⁰ Tamtiež.

²¹ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Estónsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-ee-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

²² Zákon o dedení Estónska. Dostupné na internete: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/528032016001/consolide>. [cit. 7.12.2020].

manžel/ka a príbuzní poručiťa, pričom dedenie prebieha v troch úrovniach. Manžel/ka dedí zo zákona spolu s dedičmi zo zákona.

V prvej skupine sú²³ potomkovia poručiťa (deti, osvojené deti, vnúčatá atď.). Spolu s dedičmi prvej skupiny zdedí manžel/ka sumu rovnú podielom dieťaťa/detí poručiťa, avšak nie menej ako jednu štvrtinu dedičstva. V ďalších skupinách nasledujú rodičia a ich potomkovia, starí rodičia a ich potomkovia (ujovia a tety) poručiťa.

Ak bol poručiť zosobášený a nemal žiadnych dedičov prvej ani druhej skupiny, manžel/ka zdedí celé dedičstvo. Ak poručiť nemal žiadnych dedičov zo zákona, ani manžela/ku, subjektom oprávneným dediť zo zákona je miestna samospráva v mieste začatia dedenia.

Fínsko²⁴

Problematiku dedenia upravuje zákon o dedičstve č. 40/1965. V prvej skupine dedičov zo zákona sú priami potomkovia, z ktorých každý dostane rovnaký podiel dedičstva. V prípade, že priamy potomok zomrel, nahradzujú ho jeho potomkovia rovnakým podielom. V prípade, že bol poručiť ženatý/vydatá a žiadny jeho priamy potomok nežije, bude prvoradým dedičom pozostalý manžel/ka. Registrovaní partneri sú oprávnení dediť za rovnakých podmienok ako manželka. Z toho vyplýva, že manžel/ka nastupuje v rámci dedenia až vtedy, ak poručiť nezanechal žiadneho priameho dediča.²⁵

Ak žiadny priamy potomok zosnulého nežije a zosnulý nebol v čase smrti ženatý, jeho otec a matka dostanú každý polovicu dedičstva. Ak otec alebo matka zosnulého už zomreli, príslušný podiel sa rozdelí medzi bratov a sestry zosnulého.

Ak zosnulého neprežil žiadny z vyššie uvedených dedičov, celé dedičstvo získajú rodičia otca a matky zosnulého (prarodičia). Ak niektorý zo starých rodičov zosnulého zomrel, podiel z dedičstva, ktorý by bol dostal, pripadne jeho deťom. Bratranci a sesternice nemajú dedičské právo.

²³ § 13 zákona o dedení Estónska. Dostupné na internete:

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/528032016001/consolide>, [cit. 7.12.2020].

²⁴ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Fínsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-fi-sk.do?member=1, [cit. 7.12.2020].

²⁵ Kapitola 3 § 1 ods. 1 zákona č. 40/1965 o dedičstve Fínska. Dostupné na internete: https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1965/en19650040_20011228.pdf, [cit. 7.12.2020].

Francúzsko²⁶

Ak neexistuje závet, prebieha prevod dedičstva podľa francúzskeho práva v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka Francúzskej republiky.

- a) Ak zosnulý nemal manžela/ku a zanechal deti, dedičstvo si rozdelia potomkovia rovným dielom.²⁷ Deti dedia bez ohľadu na pohlavie a tiež, či pochádzajú z daného, resp. iného manželstva.²⁸
- b) Ak bol zosnulý slobodný a bezdetný, dedičstvo sa rozdelí medzi jeho rodičov, súrodencov a potomkov súrodencov.²⁹ V prípade, že zosnulý nezanechal ani súrodencov, ani ich potomkov, dedia jeho otec a matka, každý polovicu.³⁰

Ak zosnulý zanechal manžela/ku, pred samotným dedením je potrebné najskôr vysporiadať majetkové vzťahy manželov. Po vysporiadaní majetkových vzťahov manželov sa uplatňujú tieto zásady:³¹

- a) Ak zosnulý zanechal manžela/ku a deti, manžel/ka má právo vybrať si. Môže si vybrať medzi užívacím právom k celému existujúcemu majetku alebo vlastníckym právom k štvrtine majetku v prípade, že všetky deti sú deťmi oboch manželov, a v prípade, že jedno alebo viac detí nie je dieťaťom oboch manželov, získa vlastnícke právo k štvrtine majetku. Ak manžel/ka zomrel(-a) bez toho, aby získal(-a) podiel, usudzuje sa, že si vybral(-a) užívacie právo.³²

²⁶ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Francúzsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-fr-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

²⁷ Článok 734 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

²⁸ Článok 735 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

²⁹ Článok 738 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

³⁰ Článok 736 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

³¹ RUGGERI, L., KUNDA I. and WINKLER, S.: *Family Property and Succession in EU Member States (National Reports on the Collected Data)*. Dostupné na internete: https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed.pdf. s. 252. [cit. 7.12.2020].

³² Článok 757 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

- b) Ak zosnulý zanechal manžela/ku a predkov, polovicu dedičstva získa jeho manžel/ka a po štvrtine získajú jeho otec a matka. Ak niektorý z predkov zomrel skôr ako zavesť, jeho štvrtina pripadne manželovi/ke.³³
- c) Keď zosnulý nezanechá predkov ani potomkov, celé dedičstvo získava pozostalý manžel/ka.³⁴ Odchyľne od článku 757-2 Občianskeho zákonníka sa upravuje, ak zosnulý nezanechá predkov, polovicu majetku, ktorý získal zosnulý od svojich predkov dedením alebo darovaním a ktorý je súčasťou dedičstva, získavajú súrodenci zosnulého alebo ich potomkovia. Ide o tzv. právo na vrátenie.³⁵ Všetok ostatný majetok prechádza na pozostalého manžela/ku.

Grécko³⁶

V Grécku existuje šesť skupín dedenia zo zákona a osoba zaradená do jednej zo skupín nemá právo dediť, ak bude dediť iná osoba z predchádzajúcej skupiny.³⁷

V rámci I. triedy dedia potomkovia zosnulého. Dedenie sa stanovuje podľa pravidiel potomstva, teda najbližší potomok vylučuje vzdialenejších potomkov v rovnakej línii. Deti zdedia rovnaké podiely dedičstva, pričom potomkom je nutné chápať aj adoptované deti a deti narodené aj mimo manželstva.³⁸ Pozostalý manžel/ka patrí takisto do prvej triedy a získa jednu štvrtinu dedičstva.³⁹ Pozostalá osoba, s ktorou zosnulý uzavrel registrované partnerstvo, patrí takisto do prvej triedy a získa jednu šestinú dedičstva.⁴⁰

Pozostalý manžel/ka alebo pozostalá osoba, s ktorou zosnulý uzavrel registrované partnerstvo, patrí aj do piatej triedy a získa celé dedičstvo.⁴¹ Rozvedený manžel/ka a pozostalá

³³ Článok 757-1 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

³⁴ Článok 757-2 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

³⁵ Článok 757-3 Občianskeho zákonníka Francúzska. Dostupné na internete: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Francia-French-Civil-Code-english-version.pdf>. [cit. 7.12.2020].

³⁶ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Grécko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-el-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

³⁷ Článok 1819 Občianskeho zákonníka Grécka. Dostupné na internete: <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliories/nomothesia/astikos-kodikas>. [cit. 7.12.2020].

³⁸ Článok 1813 Občianskeho zákonníka Grécka. Dostupné na internete: <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliories/nomothesia/astikos-kodikas>. [cit. 7.12.2020].

³⁹ Článok 1820 Občianskeho zákonníka Grécka. Dostupné na internete: <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliories/nomothesia/astikos-kodikas>. [cit. 7.12.2020].

⁴⁰ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Grécko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-el-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁴¹ Článok 1821 Občianskeho zákonníka Grécka. Dostupné na internete: <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliories/nomothesia/astikos-kodikas>. [cit. 7.12.2020].

osoba, s ktorou zosnulý uzavrel registrované partnerstvo, ak toto partnerstvo bolo ukončené za života zosnulého, nie sú zaradení do dedenia zo zákona. Pozostalý manžel/ka, proti ktorému zosnulý podal návrh na rozvod s platnými dôvodmi na rozvod, je vylúčený z dedenia zo zákona.⁴²

Holandsko⁴³

Ak neexistuje závet, uplatňujú sa nasledovné zásady v zmysle dedenia podľa zákona, ktorý upravujú články 4:10 a 4:12⁴⁴ holandského občianskeho zákonníka⁴⁵:

- a) ak zosnulý zanechá manžela alebo manželku a deti, deti a manžel alebo manželka dedia rovnakým dielom, pričom pozostalý partner zo zákona nadobúda majetok, ktorý je predmetom dedičstva. Dedičstvo sa likviduje v mene manželského partnera. Každé z detí má ako dedič právny nárok na peňažnú pohľadávku voči pozostalému manželovi alebo manželke. Peňažná pohľadávka zodpovedá dedičskému podielu potomka. Táto pohľadávka je vymáhateľná v prípade, ak pozostalý manželský partner vyhlási konkurz, musí vykonať reštrukturalizáciu dlhu, alebo zomrie,
- b) ak bol zosnulý nezosobášený a mal deti, dedičstvo sa rozdelí rovnomerne medzi jeho deti,
- c) ak zosnulý zanechá manžela alebo manželku a nemá nijaké deti, posledný pozostalý manžel alebo manželka zdedí celé dedičstvo,
- d) ak bol poručiť nezobášený a nemal nijaké deti, v zásade rodičia, bratia a sestry dedia rovnakým dielom, pričom každý rodič vždy zdedí aspoň štvrtinu.

So zosobášenými manželskými partnermi a registrovanými partnermi sa zaobchádza rovnako.

Chorvátsko⁴⁶

Dedičské právo a pravidlá, podľa ktorých postupujú súdy, iné orgány a oprávnené osoby vo veci dedičstva, sú upravené v zákone o dedičstve (tzv. „*Zakon o nasljeđivanju*“, v znení noviel č. 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 a 14/19).⁴⁷ Ak závetca nezanechal závet,

⁴² Článok 1822 Občianskeho zákonníka Grécka. Dostupné na internete:

<https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/astikos-kodikas>. [cit. 7.12.2020].

⁴³ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Holandsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-nl-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁴⁴ Články 4:10 a 4:12 Občianskeho zákonníka Holandska. Dostupné na internete: <http://www.dutchcivillaw.com/legislation/dcctitle4422.htm#010>. [cit. 7.12.2020].

⁴⁵ Občiansky zákonník Holandska. Dostupný na internete: <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/The-Netherlands-IR-Legislation.pdf>. [cit. 7.12.2020].

⁴⁶ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Chorvátsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-hr-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁴⁷ Zákon o dedičstve Chorvátska. Dostupný na internete: <https://www.zakon.hr/z/87/Zakon-o-naslje%C4%91ivanju>. [cit. 7.12.2020].

podľa zákona sa pri dedení uplatňuje dedičská postupnosť, pričom sa uplatňuje zásada, že dediči na vyššom stupni vylučujú z dedičstva dedičov v nižších dedičských skupinách.

Manžel/ka a deti poručiťa sú ustanovení v prvej dedičskej skupine v zmysle zákona o dedičstve Chorvátska:

- I. *dedičská skupina*⁴⁸: Potomkovia a manžel/ka zväťcu sú prvými v poradí dedičskej postupnosti. V prvej dedičskej skupine dedia dedičia rovnakým dielom. V tejto dedičskej postupnosti sa uplatňuje dedenie potomkami, takže podiel dedičstva, ktorý by pripadol predtým zosnulému dieťaťu, ak by prežilo zväťcu, zdedia rovnakým dielom jeho deti, zväťcove vnúčatá; ak ktorékoľvek z vnúčat umrelo pred zväťcom, podiel, ktorý by dostalo, ak by bolo nažive v čase smrti zväťcu, zdedia rovnakým dielom jeho deti, zväťcove pravnúčatá, a tak ďalej, pokiaľ neostanú žiadni potomkovia zväťcu.

Írsko⁴⁹

Írske právne predpisy týkajúce sa dedičského práva sú obsiahnuté v zákone o správe majetkov z roku 1959⁵⁰ a predovšetkým v zákone o dedičstve z roku 1965⁵¹. Zákon o dedičstve z roku 1965 ustanovuje spôsob, akým môže osoba po svojej smrti nakladať so svojím majetkom. Ďalej sa v ňom ustanovuje, kto môže dediť po osobe po jej smrti, a podiel, na ktorý majú manžel/ka a deti nárok. Dané podiely závisia aj od toho, či zosnulá osoba vydala platný a účinný zväť. Avšak, v prípade neexistencie zväťu zákon o dedičstve v kapitole VI §§ 66 a nasl. ustanovuje, že ak:

- a) ak poručiť zanechal manžela/ku a nemá deti, zdedí celý majetok,
- b) ak poručiť zanechá manžela/ku a aj deti, manžel/ka má nárok na 2/3 dedičstva, deti majú nárok na rovné rozdelenie zvyšného dielu,
- c) ak poručiť nemá manžela/ku ale má deti: deti dedia rovným dielom,
- d) poručiť má otca, matku, ale nemá manžela/ku, nemá deti: každý z rodičov berie jednu polovicu,
- e) ak poručiť zanechal len otca, resp. len matku, a nemá manžela/ku, nemá deti, tak dedí pozostalý rodič,

⁴⁸ Článok 9 zákona o dedičstve Chorvátska. Dostupné na internete: <https://www.zakon.hr/z/87/Zakon-o-naslje%C4%91ivanju>

⁴⁹ RUGGERI, L., KUNDA I. and WINKLER, S.: *Family Property and Succession in EU Member States (National Reports on the Collected Data)*. Dostupné na internete: https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed.pdf. s. 351. [cit. 7.12.2020].

⁵⁰ Zákon o správe majetkov Írska z roku 1959. Dostupné na internete: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/1959/act/8/enacted/en/html>. [cit. 7.12.2020].

⁵¹ Zákon o dedičstve Írska z roku 1965. Dostupné na internete: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/1965/act/27/enacted/en/html>. [cit. 7.12.2020].

- f) poručiť zanechal bratov, sestry, nezanechal manžela/ku, nezanechal deti, a ani rodičov: sestry a bratia dedia rovným dielom.⁵²

Litva⁵³

Ak neexistuje závet, uplatňuje sa dedenie zo zákona v zmysle čl. 5.11 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky.⁵⁴ V prípade dedenia zo zákona si dedičstvo rovnakým dielom rozdelia tieto osoby:

- a) prvostupňoví dedičia – deti poručiťa (vrátane adoptovaných detí) a deti poručiťa narodené po jeho smrti;
- b) druhostupňoví dediči – rodičia poručiťa (adoptívni rodičia), vnúčatá;
- c) tretostupňoví dediči – starí rodičia poručiťa z otcovej a matkinej strany, pravnúčatá poručiťa;
- d) štvrtostupňoví dediči – súrodenci poručiťa a prastarí rodičia z otcovej a matkinej strany;
- e) dediči piateho stupňa – deti súrodencov poručiťa (synovci a netere) a súrodenci rodičov poručiťa (ujovia a tety);
- f) dediči šiesteho stupňa – deti súrodencov rodičov poručiťa (bratanci a sesternice).

Pozostalý manžel/ka poručiťa dedí zo zákona alebo spolu s dedičmi prvého alebo druhého stupňa. Manžel/ka zdedí štvrtinu dedičstva spolu s dedičmi prvého stupňa, ak okrem manžela/ky nie je počet ďalších dedičov väčší ako tri. Ak existuje viac ako traja dedičia, manžel/ka dedí rovnaký diel ako ostatní dedičia. Ak manžel/ka dedí spolu s dedičmi druhého stupňa, má právo na polovicu dedičstva. Ak neexistujú dedičia prvého alebo druhého stupňa, manžel/ka zdedí celé dedičstvo. Bežné zariadenie a vybavenie domácnosti dedia zo zákona dedičia bez ohľadu na stupeň príbuzenstva a ich dedičný podiel, a to za predpokladu, že žili so zosnulým aspoň rok pred jeho smrťou.⁵⁵

⁵² Kapitola VI zákona o dedičstve Írska z roku 1965. Dostupné na internete: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/1965/act/27/enacted/en/html>. [cit. 7.12.2020].

⁵³ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Litva)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-lt-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁵⁴ TEISES AKTU REGISTRAS: *Občiansky zákonník*. Dostupný na internete: <https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/TAR.8A39C83848CB>. [cit. 7.12.2020].

⁵⁵ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Litva)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-lt-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

Lotyšsko⁵⁶

V zmysle lotyšského Občianskeho zákonníka sú podľa článkov 403 až 415 oprávnení dediť manželia, najbližší príbuzní a adoptované deti.⁵⁷ Adoptované dieťa a jeho potomkovia dedia od adoptívneho rodiča alebo jeho príbuzných. Potomkovia adoptovaného dieťaťa dedia po adoptovanom dieťati, rovnako ako adoptívny rodič alebo jeho príbuzní. Dedič z nižšej dedičskej skupiny nededí, ak dedič z vyššej dedičskej skupiny vyjadril svoj úmysel dediť.

Manžel/ka dedí spolu s dedičom z prvej, druhej alebo tretej dedičskej skupiny. Ak manžel/ka dedí spolu s dedičom z prvej dedičskej skupiny, dostane rovnaký podiel ako potomok, ak je potomkov, ktorí vyjadrili úmysel dediť, menej ako štyria. Ak existujú štyria alebo viacerí potomkovia, ktorí vyjadrili úmysel dediť, manžel/ka zdedí jednu štvrtinu. Ak manžel/ka dedí spolu s dedičmi z druhej alebo tretej dedičskej skupiny, dostane polovicu dedičstva. Ak neexistujú žiadni dedičia z prvej, druhej alebo tretej skupiny, alebo ak nevyjadrili úmysel dediť, manžel dostane celé dedičstvo.

Luxembursko⁵⁸

V prípade neexistencie závetu sa dedenie riadi zákonnými ustanoveniami v zmysle čl. 731 a nasl.⁵⁹ občianskeho zákonníka.

Vo všeobecnosti je dedičská postupnosť takáto:

- potomkovia (deti, vnúčatá),
- pozostalý manžel/ka,
- otec a matka spolu so súrodencami zosnulého a ich potomkami,
- ďalší predkovia iní ako otec a matka (starí rodičia, prastarí rodičia atď.),
- príbuzní v bočnej línii iní ako súrodenci (strýkovia, tety, synovci, netere atď.),
- štát.

Ak zosnulý zanechal jedno dieťa, toto dieťa dedí celé dedičstvo s výnimkou práv prináležiacich pozostalému manželovi/ke. Ak zosnulý zanechal 2 deti, tieto si rozdelia dedičstvo po zosnulom s výnimkou práv prináležiacich pozostalému manželovi/ke. V tomto prípade má pozostalý manžel/ka na výber z týchto možností:

⁵⁶ EUROPA JUSTICE: *Dedičské právo (Lotyšsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-lv-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁵⁷ LIKUMIL: *Občiansky zákonník Lotyšska*. Dostupné na internete: <http://likumi.lv/ta/id/225418-civillikums>. [cit. 7.12.2020].

⁵⁸ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Luxembursko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-lu-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁵⁹ LEGILUX: *Občiansky zákonník Luxemburska*. Dostupné na internete: <http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/civil/20200101>. [cit. 7.12.2020].

- užívacie právo na nehnuteľnosť, ktorú spoločne obývali manželia, a jej zariadenie za predpokladu, že nehnuteľnosť vlastnil zosnulý sám alebo spoločne s pozostalým manželom/kou a
- podiel vo výške najmenšieho podielu legitímneho dieťaťa, ktorý nemôže byť menší ako štvrtina dedičstva.

Pozostalý manžel/ka si môže vybrať medzi uvedenými možnosťami v lehote 3 mesiacov a 40 dní od úmrtia, a to prostredníctvom vyhlásenia v kancelárii prvostupňového súdu v obvode, v ktorom sa začalo konanie v dedičskej veci. V prípade, že si v stanovenej lehote nevyberie, má sa za to, že pozostalý manžel/ka si vybral/-a užívacie právo. Ak si pozostalý manžel/manželka vybral/-a možnosť podielu vo výške podielu dieťaťa, podiely detí sa zodpovedajúcim spôsobom znížia v rozsahu potrebnom na to, aby vznikol podiel pre pozostaleho manžela/ku.

Maďarsko⁶⁰

Problematiku dedenia zo zákona upravuje VIII. časť Občianskeho zákonníka Maďarska (zákon V z roku 2013)⁶¹. V nasledujúcom texte priblížime jednotlivé možnosti dedenia manželmi a potomkami.

*Dedenie manželom/manželkou*⁶²

Dedenie zo zákona pozostalým manželom/kou je podmienené existenciou právoplatného manželstva so zosnulým. Samotná existencia manželstva však nie je postačujúca na dedenie zo zákona manželom/kou. V oddiele 7:62 občianskeho zákonníka⁶³ je uvedený osobitný dôvod vylúčenia v prípade *absencie spolužitia*: pozostalý manžel/ka nemusí byť oprávnený dediť, ak pár žil v čase začatia dedičského konania oddelene a z okolností je úplne zjavné, že sa nedal reálne očakávať zmier manželov. Tohto dôvodu vylúčenia sa môže dovoliť osoba, ktorá by v dôsledku takeho vylúčenia sama dedila, prípadne by bola zbavená záväzkov alebo inej záťaž, ktoré jej vyplývajú z právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti.

Je potrebné poznamenať, že pravidlá občianskeho zákonníka upravujúce dedenie manželmi sa musia uplatňovať s príslušnými zmenami aj na *registrovaných partnerov*

⁶⁰ EUROPEAN JUSTICE. *Dedičské právo (Maďarsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-hu-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁶¹ WOLTERS KLUWER: *Občiansky zákonník Maďarska*. Dostupné na internete: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>. [cit. 7.12.2020].

⁶² WOLTERS KLUWER: *Oddiel 7:58 – 7:62 občianskeho zákonníka*. Dostupné na internete: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>. [cit. 7.12.2020].

⁶³ WOLTERS KLUWER: *Oddiel 7:62 občianskeho zákonníka*. Dostupné na internete: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>. [cit. 7.12.2020].

poručiteľov. Inými slovami, registrovaní partneri majú v otázke dedenia rovnaké postavenie ako manželia s prihladením na oddiel 3 ods. 1 zákona upravujúceho registrované partnerstvá (zákon XXIX z roku 2009⁶⁴).

Na rozdiel od manželov a registrovaných partnerov takzvaní *de facto* domáci partneri (osoby, ktoré žili s poručiteľmi v partnerských zväzkoch mimo manželstva alebo registrovaného partnerstva) nie sú podľa maďarského práva oprávnení na dedenie zo zákona.

*Dedenie manželmi a potomkami*⁶⁵

Ak má poručiteľ potomkov a pozostaleho manžela/ku, pozostalý manžel/ka má pri dedení tieto práva:

- doživotné užívacie právo týkajúce sa rodinného obydla, ktoré používali spolu s poručiteľom vrátane nábytku a vybavenia a
- zo zvyšného dedičstva podiel rovnakej veľkosti ako zdedia deti zosnulého (jeden „podiel dieťaťa“).

Manžel/ka môže (s ohľadom na budúcnosť) kedykoľvek požiadať o náhradu za svoje doživotné užívacie právo týkajúce sa nehnuteľnosti⁶⁶. V tomto prípade má manžel/ka nárok na jeden „podiel dieťaťa“ z nehnuteľnosti, ktorá sa má nahradiť, a to v naturáliách alebo v hotovosti. Doživotné užívacie právo týkajúce sa nehnuteľnosti sa môže nahradiť aj v priebehu konania v dedičskej veci. Náhrada doživotného užívacieho práva týkajúceho sa nehnuteľnosti sa musí vykonať na základe riadneho zváženia opodstatnených záujmov zainteresovaných strán, teda manžela a potomkov. V priebehu konania v dedičskej veci môžu potomkovia a manžel/ka uzavrieť dohodu o rozdelení dedičstva (takzvanú dohodu o rozdelení), na základe ktorej manžel/ka namiesto „podielu dieťaťa“ nadobudne užívacie právo k celému dedičstvu.

Malta⁶⁷

Ak závet neexistuje, je neplatný, dedičia nechcú alebo nemôžu dediť, alebo princíp akrescencie nie je možné uplatniť, uskutoční sa dedenie zo zákona v zmysle článkov 788 až

⁶⁴ Zákon č. XXIX z roku 2009 o registrovaných partnerstvách. Dostupné na internete: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0900029.tv>. [cit. 7.12.2020].

⁶⁵ WOLTERS KLUWER Oddiel 7:58 občianskeho zákonníka. Dostupné na internete: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>. [cit. 7.12.2020].

⁶⁶ WOLTERS KLUWER: Oddiel 7:59 občianskeho zákonníka. Dostupné na internete: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>. [cit. 7.12.2020].

⁶⁷ EUROPEAN JUSTICE: Dedičské právo (Malta). Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-mt-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

795 Občianskeho zákonníka Maltskej republiky.⁶⁸ V takýchto situáciách dedičstvo pripadne zo zákona potomkom, predkom, príbuzným v bočnej línii, manželovi zosnulého alebo maltskej vláde. Manžel/ka dedí polovicu pozostalosti po poručiťovi. Ak po zosnulom neostali žiadne osoby oprávnené dediť, dedičstvo pripadne maltskej vláde. V prípade dedenia zo zákona dedičstvo nepripadne osobe, ktorá podvodnými alebo násilnými prostriedkami zabránila zosnulému vyhotoviť závet, a preto sa považuje za neschopnú alebo nehodnú prijať dedičstvo.⁶⁹

Nemecko⁷⁰

Ak nebol vyhotovený závet ani dedičská zmluva, uplatňujú sa pravidlá dedenia zo zákona v zmysle čl. 1924 a nasl. nemeckého občianskeho zákonníka.⁷¹ Podľa nemeckého dedičského práva sa za dedičov považujú iba príbuzní, t. j. ľudia, ktorí majú so závetcom spoločných rodičov, starých rodičov alebo prarodičov, ako aj ľudia, ktorí majú so závetcom spoločných vzdialenejších predkov. Podľa tohto vymedzenia sa vzťahy so závetcom vzniknuté na základe manželstva vôbec nepovažujú za príbuzenské. Preto sú vylúčení z dedenia zo zákona napr. svokra, zať, nevlastný otec, nevlastná dcéra, manželova teta, manželov strýko a pod., keďže nemajú so závetcom žiadnych spoločných predkov. Rodinný vzťah môže vzniknúť aj adopciou dieťaťa, keďže tento postup vytvára plnoprávny rodinný vzťah v zmysle zákona medzi dieťaťom a osvojiteľom, ako aj príbuznými osvojiteľa, so všetkými súvisiacimi právami a povinnosťami. Adoptované deti majú teda vo všeobecnosti rovnaké práva ako biologické deti. Výnimku zo zásady, že dedia iba príbuzní, predstavujú manželskí partneri. Hoci zvyčajne nie sú navzájom príbuzní, a teda nemajú žiadnych spoločných predkov, majú právo na dedičstvo po manželskom partnerovi. Ak sú manželia rozvedení, právo na dedičstvo neexistuje. Za určitých okolností to platí aj v prípade manželov, ktorí ešte nie sú rozvedení, ale žijú oddelene. Podľa dedičského práva majú registrovaní partneri rovnaké dedičské práva ako manželskí partneri. Naproti tomu iné formy spoluzitia nevytvárajú zákonné právo na dedičstvo.⁷²

Manželia a registrovaní partneri

⁶⁸ INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION: *Občiansky zákonník Malty*. Dostupné na internete: <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/75318/78312/F1710705054/MLT75318.pdf>. [cit. 7.12.2020].

⁶⁹ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Malta)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-mt-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁷⁰ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Nemecko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-de-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁷¹ BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ: *Inhaltsverzeichnis*. Dostupné na internete: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>. [cit. 7.12.2020].

⁷² EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Nemecko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-de-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

Bez ohľadu na príslušné bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, pozostala manželka, manžel alebo registrovaný partner sa považujú za osoby oprávnené dediť zo zákona a majú nárok na $\frac{1}{4}$ dedičstva popri všetkých potomkoch a na $\frac{1}{2}$ dedičstva popri všetkých príbuzných 2. triedy (t. j. popri rodičoch, súrodencoch, synovcoch alebo neteriach zázvetcu), ako aj popri starých rodičoch. Ak manželia žili v majetkovom režime spoločných vzniknutých ziskov (ktorý je základným režimom, pokiaľ sa manželia nedohodli na odlišnom majetkovom režime v rámci predmanželskej alebo svadobnej zmluvy), uvedený podiel sa zvyšuje o $\frac{1}{4}$. To isté platí pre registrovaných partnerov. Ak neexistujú žiadni príbuzní 1. alebo 2. triedy, ani žiadni starí rodičia, pozostalý manžel/partner zdedí celý majetok.⁷³

Poľsko⁷⁴

V prípade neexistencie zázvetu sa uplatňuje dedenie zo zákona definované v zmysle článku 931 a nasl. Občianskeho zákonníka Poľskej republiky.⁷⁵

Deti a manžel/ka poručiťa (prvá dedičská skupina)

Manžel/ka a deti predstavujú prvú dedičskú skupinu, rodičia poručiťa druhú. Ak zosnulý zanechá manželského partnera a deti, dedičstvo sa rovnomerne rozdelí medzi nich. Manželský partner však nemôže dostať menej ako štvrtinu dedičstva.⁷⁶ Ak zosnulý nebol zosobášený a zanechá deti, dedia len tieto deti. Ak zosnulý zanechá manželského partnera, tento manželský partner sa stane jediným dedičom, ak neexistujú žiadni potomkovia, rodičia, súrodenci ani potomkovia súrodencov.

Portugalsko⁷⁷

Dedenie zo zákona upravuje Občiansky zákonník Portugalska.⁷⁸ Ak vyplýva priamo z právnych predpisov a je nadradené želaniu zázvetcu, nazýva sa povinným dedením. Ak vyplýva z právnych predpisov, ale nie je nadradené želaniu zázvetcu, nazýva sa legitímnym dedením.⁷⁹ Ak zosnulý

⁷³ Článok 1931 nemeckého občianskeho zákonníka. Dostupné na internete: https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_1931.html. [cit. 7.12.2020].

⁷⁴ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Poľsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-pl-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁷⁵ ARSLEGE: *Kodeks cywilny*. Dostupné na internete: <https://www.arslege.pl/kodeks-cywilny/k9/>. [cit. 7.12.2020].

⁷⁶ Článok 931 ods. 1 Občianskeho zákonníka Poľska. Dostupné na internete: <https://www.arslege.pl/kodeks-cywilny/k9/>. [cit. 7.12.2020].

⁷⁷ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Portugalsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-pt-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁷⁸ Občiansky zákonník Portugalska. Dostupné na internete: <https://www.igac.gov.pt/documents/20178/358682/C%C3%B3digo+Civil.pdf/2e6b36d8-876b-433c-88c1-5b066aa93991>. [cit. 7.12.2020].

⁷⁹ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Portugalsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-pt-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

nenaložil platným a účinným spôsobom, a to úplne alebo čiastočne, s majetkom, s ktorým sa má nakladať po jeho smrti, sa dedičmi stávajú jeho neopomenuteľní dedičia. Ide o legitímne dedenie, ktoré je formou dedenia zo zákona, ktoré nie je nadradené želaniu závetcu. Neopomenuteľní dedičia sú manžel/ka, príbuzní a štát v tomto poradí: a) manžel/ka a potomkovia; b) manžel/ka a príbuzní vo vzostupnej línii; c) súrodenci a ich potomkovia; d) ostatní príbuzní z oboch strán až do a vrátane štvrtého stupňa; e) štát.⁸⁰ Manžel/ka však nemohol/nemohla byť rozvedený/á v čase úmrtia poručiťa.⁸¹ Manžel/ka má nárok na 2/3 dedičstva a deti poručiťa na 1/3 pomerne v závislosti od počtu detí.⁸²

Rakúsko⁸³

Problematiku dedenia zo zákona upravujú §§ 730 a nasl. Občianskeho zákonníka Rakúska (ABGB). Ak je medzi pozostalými manželský partner poručiťa, ale žiadne deti, manželský partner sa stáva jediným dedičom v prípade, že medzi pozostalými nie sú rodičia, súrodenci ani starí rodičia poručiťa. Ak sú medzi pozostalými manželský partner a deti poručiťa, manželský partner dostane jednu tretinu majetku a zvyšok sa rovnakým dielom rozdelí medzi deti. Dedičské pravidlá pre registrovaných partnerov sú rovnaké ako pre manželov.⁸⁴ Ak sú medzi pozostalými deti poručiťa, ale nie manželský partner, deti zedia rovnaké podiely.⁸⁵

Neregistrovaný partner (druh) dedí podiel na dedičstve, iba ak je to stanovené právnym úkonom nakladania s majetkom v závete. Pozostalého druha však chráni rakúsky zákon o nájme a zákon o spoluvlastníctve bytov (*Wohnungseigentumsgesetz*). Ak poručiť a

⁸⁰ Článok 2133 Občianskeho zákonníka Portugalska. Dostupné na internete: <https://www.igac.gov.pt/documents/20178/358682/C%C3%B3digo+Civil.pdf/2e6b36d8-876b-433c-88c1-5b066aa93991>. [cit. 7.12.2020].

⁸¹ Článok 2133 ods. 3 Občianskeho zákonníka Portugalska. Dostupné na internete: <https://www.igac.gov.pt/documents/20178/358682/C%C3%B3digo+Civil.pdf/2e6b36d8-876b-433c-88c1-5b066aa93991>. [cit. 7.12.2020].

⁸² Článok 2142 ods. 1 Občianskeho zákonníka Portugalska. Dostupné na internete: <https://www.igac.gov.pt/documents/20178/358682/C%C3%B3digo+Civil.pdf/2e6b36d8-876b-433c-88c1-5b066aa93991>. [cit. 7.12.2020].

⁸³ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Rakúsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-at-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁸⁴ § 744 Občianskeho zákonníka Rakúska (ABGB). Dostupné na internete: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>. [cit. 7.12.2020].

⁸⁵ § 732 Občianskeho zákonníka Rakúska (ABGB). Dostupné na internete: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>. [cit. 7.12.2020].

jeho druh spoločne vlastnili byt (spoločné vlastníctvo bytu), vlastnícky podiel zosnulého získa pozostalý partner.⁸⁶

Rumunsko⁸⁷

Dedičstvo pripadá osobám oprávneným dediť zo zákona v zmysle článkov 963 až 970 Občianskeho zákonníka Rumunska⁸⁸, a to pozostalému manželovi a príbuzným zosnulého v tomto poradí:

- 1) potomkovia – prvá dedičská skupina⁸⁹,
- 2) predkovia⁹⁰ a privilegovaní príbuzní v bočnom rade⁹¹ – druhá dedičská skupina,
- 3) bežní predkovia – tretia dedičská skupina,
- 4) bežní príbuzní v bočnom rade – štvrtá dedičská skupina.

Pozostalý manžel/ka má nárok na dedičský podiel spolu so všetkými osobami oprávnenými dediť zo zákona z dedičských skupín podľa nasledujúceho pomeru:

- a) 1/4 dedičstva, ak zvyšok pripadne potomkom,
- b) 1/3 dedičstva, ak zvyšok pripadne privilegovaným predkom a privilegovaným príbuzným v bočnom rade,
- c) 1/2 dedičstva, ak zvyšok pripadne buď privilegovaným predkom, alebo privilegovaným príbuzným v bočnom rade,
- d) 3/4 dedičstva, ak zvyšok pripadne buď bežným predkom, alebo bežným príbuzným v bočnom rade.⁹²

Pozostalý manžel/ka má právo bývať v mieste manželského bydliska a môže takisto zdediť nábytok z domácnosti a domáce spotrebiče. Ak bude pozostalý manžel/ka dediť spolu

⁸⁶ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Rakúsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-at-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁸⁷ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Rumunsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-ro-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁸⁸ Občiansky zákonník Rumunska. Dostupné na internete: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/175630>. [cit. 7.12.2020].

⁸⁹ **Potomkovia**, deti zosnulého a ich priami potomkovia vylučujú z dedičstva akýkoľvek iný druh dedičov a majú nárok na dedičstvo podľa poradia v stupni príbuzenstva. Ak bude pozostalý manžel dediť, potomkovia dostanú spolu 3/4 dedičstva.

⁹⁰ **Privilegovaní predkovia** sú otec a matka zosnulého, medzi ktorých sa príslušné dedičstvo rozdelí rovnakým dielom.

⁹¹ **Privilegovaní príbuzní v bočnom rade** sú súrodenci zosnulého a ich potomkovia až do štvrtého stupňa.

⁹² Článok 972 Občianskeho zákonníka Rumunska. Dostupné na internete: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/175630>. [cit. 7.12.2020].

s obomi privilegovanými predkami a privilegovanými príbuznými v bočnom rade zároveň, druhej dedičskej skupine pripadá podiel vo výške 2/3 dedičstva.⁹³

Slovinsko⁹⁴

Dedičstvo poručiťa zdedia jeho potomkovia, jeho adoptované deti a ich potomkovia, jeho manžel/ka, jeho rodičia, jeho adoptívny rodič a príbuzní tejto osoby, jeho bratia a sestry a ich potomkovia, ako aj jeho starí otcovia a staré matky a ich potomkovia. Muž a žena, ktorí žijú v dlhodobom zväzku bez uzavretia manželstva, môžu navzájom dediť ako manželia, ale len vtedy, ak neexistujú dôvody, pre ktoré by ich manželstvo bolo neplatné. Tieto osoby dedia podľa dedičskej postupnosti, pričom dedičia z bližšej dedičskej skupiny vylučujú z dedičstva osoby zo vzdialenejších dedičských skupín.⁹⁵

Prvá dedičská skupina

Do prvej dedičskej skupiny patria potomkovia a manžel/ka zosnulého, ktorí dedia rovnakým dielom a pred ostatnými dedičskými skupinami.⁹⁶

V súlade s princípom *dedičskej reprezentácie* sa časť dedičstva, ktorá by pôvodne pripadla osobe, ak by táto osoba prežila poručiťa, rozdelí rovnakým dielom medzi jej deti (vnúčatá poručiťa). Ak niektoré z vnúčat zomrie skôr ako poručiť, podiel, ktoré by dostalo, ak by bolo nažive v čase smrti poručiťa, sa rovnakým dielom rozdelí medzi jeho deti (pravnúčatá poručiťa). Rovnaký princíp sa uplatňuje až po najnižší stupeň potomkov poručiťa.⁹⁷

Ak manžel/ka poručiťa nemá potrebné prostriedky na zaistenie svojho živobytia a dedí spoločne s dedičmi z prvej dedičskej skupiny, súd môže na jeho žiadosť rozhodnúť, že manžel/ka zdedí aj takú časť z dedičstva, ktorú mali zo zákona zdediť spoludedičia manžela. Manžel/ka môže žiadať o zvýšenie svojho podielu vo vzťahu ku všetkým alebo individuálnym

⁹³ RUGGERI, L., KUNDA I. and WINKLER, S.: *Family Property and Succession in EU Member States (National Reports on the Collected Data)*. s. 564. Dostupné na internete: https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed.pdf. [cit. 7.12.2020].

⁹⁴ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Slovinsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-si-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

⁹⁵ Článok 10 zákona o dedení Slovinska z roku 1976. Dostupné na internete: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO317>. [cit. 7.12.2020].

⁹⁶ Článok 11 zákona o dedení Slovinska z roku 1976. Dostupné na internete: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO317>. [cit. 7.12.2020].

⁹⁷ Článok 12 zákona o dedení Slovinska z roku 1976. Dostupné na internete: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO317>. [cit. 7.12.2020].

spoludedičom. Súd môže rozhodnúť, že manžel/ka zdedí celé dedičstvo, ak je hodnota tohto dedičstva taká malá, že manžel/ka by sa ocitol v núdzi, ak by sa rozdelilo.⁹⁸

Ak iní dedičia z prvej dedičskej skupiny, ktorí nemajú prostriedky potrebné na zaistenie živobytia, dedia spoločne s manželom poručiťa, súd môže na ich žiadosť rozhodnúť, že takisto zdedia časť podielu z dedičstva, ktorú mal zo zákona zdediť manžel/ka. Všetci alebo jednotliví dedičia môžu žiadať o zvýšenie svojho dedičského podielu na úkor manžela.⁹⁹

Spojené kráľovstvo¹⁰⁰

Anglický právny systém je založený na zásade univerzálnosti dedičstva (existujú však aj niektoré špeciálne pravidlá týkajúce sa dedenia po určitých právach). Zákonné pravidlá obsiahnuté v zákone o správe majetku z roku 1925 uprednostňujú pozostalého manžela/ku, resp. registrovaného partnera. Po právoplatnom ukončení manželstva alebo registrovaného partnerstva akýkoľvek nárok na dedenie končí.

V prípade Spojeného kráľovstva ako celku, ak poručiť nezanechal potomka, majetok prechádza na manžela/ku, resp. registrovaného partnera/ku. V opačnom prípade, ak poručiť zanechal potomkov (deti, vnúčatá, vzdialení priami potomkovia), tak manžel/ka, resp. registrovaný partner/ka má nárok na osobné hnutelné veci po poručiťovi, pevnú sumu v čistom vyjadrení (netto) s predpísanou úrokovou sadzbou odo dňa smrti poručiťa a polovicu zo zvyšku majetku celkovo.¹⁰¹ Výška pevnej čistej sumy bola v roku 2014 - 250 000 libier (GBP) a má sa indexovať v súlade s ustanovením obsiahnutým v zákone o dedičských právach a právomociach správcov z roku 2014.

Bez ohľadu na to, či po zosnulom prežil jeden z manželov alebo viac manželov, zvyšnú polovicu zostatku získajú deti (a ich potomkovia v priamej línii) zosnulého, pričom musia splniť podmienku, že sa dožili 18. roku života (tento vek nie je podmienkou, ak uzavreli manželstvo, resp. registrované partnerstvo). Ak dieťa nemá 18. rokov, a neuzavrelo predtým

⁹⁸ Článok 13 ods.1 zákona o dedení Slovinska z roku 1976. Dostupné na internete:

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO317>. [cit. 7.12.2020].

⁹⁹ Článok 13 ods. 2 zákona o dedení Slovinska z roku 1976. Dostupné na internete:

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO317>. [cit. 7.12.2020].

¹⁰⁰ RUGGERI, L., KUNDA I. and WINKLER, S.: *Family Property and Succession in EU Member States (National Reports on the Collected Data)*. s. 699-701. Dostupné na internete: https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed.pdf. [cit. 7.12.2020].

¹⁰¹ Článok 46 zákona o správe majetku z roku 1925 (dostupné na internete:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/23/section/46>) v súčinnosti s oddielom 1 zákona o dedičských právach a právomociach správcov z roku 2014 (dostupné na internete:

<https://translate.google.sk/?hl=sk#view=home&op=translate&sl=auto&tl=sk&text=Trustees%E2%80%999%20Powers%20Act>). [cit. 7.12.2020].

manželstvo, resp. registrované partnerstvo, právo k dedeniu pozostatku nadobudne až dovršením daného veku.

V rámci Severného Írska si osobné hnutelné veci ponecháva manžel/ka, resp. registrovaný partner/ka, pričom ak čistá hodnota majetku nepresiahne 250 000 libier, tak aj zvyšný majetok. Toto nastáva aj v prípade, ak poručiť zanechal dieťa. Ak hodnota majetku presiahne sumu 250 000 libier netto (po odrátaní ďalších pasív), tak pozostalý manžel/ka získa v prípade jedného dieťaťa 1/2 majetku, a v prípade ďalších detí 1/3 majetku.¹⁰²

Španielsko¹⁰³

Základnú koncepciu dedenia zo zákona upravuje § 912 a nasl. Občianskeho zákonníka Španielskeho kráľovstva¹⁰⁴. Avšak, systém dedenia je špecifický, pretože existujú rôzne podzákonné predpisy pre jednotlivé oblasti kráľovstva a tým pádom sa normotvorba môže líšiť. Vo všeobecnosti však, ak neexistujú dediči zo závetu, podľa spoločného občianskeho práva sa dedičstvo delí v tomto poradí: deti, rodičia (v oboch prípadoch je manželský partner nositeľom užívacieho práva voči jednej tretine v pomere k jednej tretine alebo jednej polovici dedičstva, na ktoré sa vzťahuje užívacie právo), vdova alebo vdovec, príbuzní poručiťa a štát. V prípade dedenia bez závetu v prospech príbuzných môžu dediť iba príbuzní, ktorí patria aspoň do štvrtej triedy dedičov (t. j. prvostupňoví bratranci). Právo dedenia bez závetu neplatí pre ďalšie triedy dedičov.

V španielskom spoločnom práve sa vyhradzuje časť dedičstva pre určité skupiny príbuzných vo forme zákonného podielu. Podľa občianskeho zákonníka zákonný podiel je podiel dedičstva, ktorý závetca nemôže rozdeliť, pretože táto časť je zo zákona vyhradená pre určitých dedičov, ktorí sa označujú ako „zákonní dediči“.

Zákonní dediči sú:

1. deti a potomkovia vo vzťahu k svojim rodičom a predkom;
2. ak neexistujú uvedené skupiny, rodičia a predkovia vo vzťahu k svojim deťom a potomkom;
3. vdova alebo vdovec spôsobom stanoveným v právnych predpisoch.

V miestnych alebo osobitných zákonoch sú stanovené rôzne pravidlá s konkrétnymi ustanoveniami týkajúcimi sa zákonných podielov. Každé z týchto pravidiel je potrebné

¹⁰² § 7 zákona o správe majetku Severného Írska z roku 1955. Dostupné na internete: <https://www.legislation.gov.uk/apni/1955/24>. [cit. 7.12.2020].

¹⁰³ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Španielsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-es-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹⁰⁴ Časť 3 Kapitola III. Občianskeho zákonníka Španielska. Dostupné na internete: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5a8ad42e4>. [cit. 7.12.2020].

preskúmať, aby sa určili špecifické aspekty upravené na každom z týchto území. Tieto aspekty siahajú od zákonného podielu *pars bonorum* po podiel *pars valorum* zahŕňajúci právo na podiel na hodnote majetku, ktorý sa vypláti v hotovosti, a ide o jednoduché právo na peňažnú hodnotu (napríklad v autonómnom spoločenstve Katalánsko). Ďalej sem patrí symbolický zákonný podiel (v autonómnom spoločenstve Navarra), kde je jednoducho potrebná symbolická formulácia v závete závetcu, na základe ktorej vzniká povinnosť sumu vyplatiť.¹⁰⁵ Čo sa týka manželov/ky, sú v tretej skupine dedičov, čo znamená, že ak neexistujú deti, resp. rodičia poručiťa, nastupujú ako zákonní dediči. Ako bolo spomenuté, právo je však odlišné pre jednotlivé autonómne oblasti – v Aragónsku sa pozostalému partnerovi prisudzuje právo na veci v domácnosti a právo bývať na mieste pobytu, kde býval so zosnulým, v Katalánsku má zase manžel/ka právo na 1/4 dedičstva.¹⁰⁶ Miestne zákony obsahujú špecifické ustanovenia o týchto otázkach. Okrem možnosti, aby dedili potomkovia, predkovia, vdovy/vdovci a ďalší príbuzní, miestne zákony uznávajú aj možnosť, aby na svojom území dedilo autonómne spoločenstvo, a dokonca aj konkrétna inštitúcia vo forme a za podmienok stanovených v príslušných právnych predpisoch.¹⁰⁷

Švédsko¹⁰⁸

Ak poručiť nevykoná právny úkon, ktorým by rozdelil svoj majetok medzi dedičov, dedičstvo sa rozdelí v súlade s postupnosťou stanovenou v zákone o dedičstve z roku 1958. Jednou z požiadaviek týkajúcich sa nároku na dedičstvo je, že dedič musí byť v čase smrti poručiťa nažive. Nárok na dedičstvo má aj dieťa, ktoré bolo v čase smrti poručiťa už počaté a narodilo sa až po jeho smrti.¹⁰⁹

Podľa zákona o dedičstve z roku 1958 existujú tri dedičské triedy. Prvú dedičskú triedu tvoria deti alebo vnuci poručiťa.¹¹⁰ Druhú dedičskú triedu tvoria rodičia a súrodenci poručiťa,¹¹¹ kým tretiu dedičskú triedu tvoria starí rodičia poručiťa a ich deti, teda

¹⁰⁵ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Španielsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-es-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹⁰⁶ RUGGERI, L., KUNDA I. and WINKLER, S.: *Family Property and Succession in EU Member States (National Reports on the Collected Data)*. s. 635. Dostupné na internete: https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed.pdf. [cit. 07.10.2020].

¹⁰⁷ Tamtiež.

¹⁰⁸ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Švédsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-se-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹⁰⁹ Kapitola 1 §§ 1-2 zákona o dedičstve Švédska z roku 1958. Dostupné na internete: <https://lagen.nu/1958:637>. [cit. 7.12.2020].

¹¹⁰ Kapitola 2 § 1 zákona o dedičstve Švédska z roku 1958. Dostupné na internete: <https://lagen.nu/1958:637>. [cit. 7.12.2020].

¹¹¹ Kapitola 2 § 2 zákona o dedičstve Švédska z roku 1958. Dostupné na internete: <https://lagen.nu/1958:637>. [cit. 7.12.2020].

súrodenci rodičov poručiťa.¹¹² Dedičstvo sa delí rovným dielom medzi všetky vetvy. Ak je nažive niekto z prvej dedičskej triedy, druhá dedičská trieda nededí. Tretia dedičská trieda dedí, ak nežije nikto z druhej dedičskej triedy.¹¹³

Ak zosnulý žil v manželskom zväzku, dedičstvo získa pozostalý manžel/ka. Po smrti tohto pozostaleho manžela/ky budú spoločne dediť deti a vnuci. Ak žiadne deti alebo vnuci nie sú, dediť bude druhá alebo tretia dedičská trieda. Títo dedičia majú teda nárok na druhotné dedenie (*afterarv*) po smrti pozostaleho manžela/ky.¹¹⁴

Ak neexistujú žiadni dedičia, dedičstvo sa prevedie do švédskeho dedičského fondu (*den allmänna arvsfonden*).¹¹⁵

Taliansko¹¹⁶

Ak neexistuje závet, uplatňujú sa pravidlá dedenia zo zákona uvedené v § 565 a nasl. Občianskeho zákonníka Talianskej republiky.¹¹⁷ Môžu sa vyskytnúť prípady, že existuje závet, ale týka sa iba časti dedičstva: na zvyšok sa budú uplatňovať pravidlá dedenia zo zákona spoločne s pravidlami pre právne úkony nakladania s majetkom v závete.

Osobami, ktoré dedia zo zákona sú manželský partner, deti, rodičia, súrodenci a príbuzní až do šiestej triedy dedičov. Zdedené podiely na majetku závisia od toho, ktorá z uvedených osôb skutočne žije. Existencia detí vylučuje rodičov aj súrodencov a vzdialenejších príbuzných. V prípade delby majetku medzi manžela/ku poručiťa a deti, § 581 občianskeho zákonníka Talianska ustanovuje, že v prípade jedného dieťaťa poručiťa, dedí dané dieťa polovicu majetku a druhú polovicu manžel/ka, a v prípade dvoch a viacerých detí má pozostalý manžel/ka nárok na 1/3 dedičstva, pričom ostatné časti sa rozdelia medzi deti pomerne.¹¹⁸

¹¹² Kapitola 2 § 3 zákona o dedičstve Švédska z roku 1958. Dostupné na internete: <https://lagen.nu/1958:637>. [cit. 7.12.2020].

¹¹³ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Švédsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-se-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹¹⁴ Kapitola 3 § 1 zákona o dedičstve Švédska z roku 1958. Dostupné na internete: <https://lagen.nu/1958:637>. [cit. 7.12.2020].

¹¹⁵ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Švédsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-se-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹¹⁶ EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Taliansko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-it-sk.do?member=1. [cit. 7.12.2020].

¹¹⁷ Občiansky zákonník Talianska. Dostupné na internete: <https://www.altalex.com/documents/news/2014/06/10/delle-successioni-legittime>. [cit. 7.12.2020].

¹¹⁸ § 581 Občianskeho zákonníka Talianskej republiky. Dostupné na internete: <https://www.altalex.com/documents/news/2014/06/10/delle-successioni-legittime>. [cit. 7.12.2020].

Záver

V rámci predloženej analýzy sme sa zamerali na porovnanie dedičských oprávnení pozostalých manželov voči deťom poručiteľa v prípade, ak nebol ustanovený závet. Premisa dedenia zo zákona priamo odkazuje na výskumnú otázku v prípadoch, ak v rámci existencie detí a manželov neboli určené podiely dedenia právnym úkonom - závetom. V rámci analýzy sme venovali pozornosť len okrajovo ostatným dedičským skupinám ako rodičia, strýkovia, tety, bratranci, sesternice poručiteľa a pod. Najdôležitejšie bolo preukázanie práv manželov/manželiek k pozostalosti v prípade, ak po poručiťovi ostali tiež deti.

Výsledky analýzy priniesli vskutku rôznorodé praktiky v rámci dedičských oprávnení manželov a detí. Štáty EÚ a Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska majú taktiež rozdielne právne ukotvenie systematiky práv dedenia zo zákona (občiansky zákonník ako *lex generalis* obsahuje právnu úpravu dedenia zo zákona, špeciálny zákon – *lex specialis* priamo upravujúci podmienky dedenia, resp. podzákonné právne predpisy obsahujú predmetnú právnu úpravu napr. v rámci autonómnych oblastí). V nasledujúcom texte priblížime jednotlivé dedičské podiely manželov v prípade, ak dedia zo zákona a v rámci oprávnených dedičov sa môžu vyskytnúť aj deti poručiteľa.

V *Belgicku* získava manžel/ka poručiteľa **užívacie právo k nehnuteľnosti**. V štátoch ako *Bulharsko*, *Cyprus*, *Česká republika*, *Estónsko*, *Holandsko*, *Chorvátsko*, *Maďarsko*, *Poľsko* a *Slovinsko* dedí manžel/ka poručiteľa **rovným dielom** s deťmi. **Polovicu dedičstva** zdedí manžel/ka v *Dánsku*, na *Malte* a v *Spojenom kráľovstve*. **Štvrtinu dedičstva** dedí fixne manžel/ka v *Grécku*, *Nemecku* a *Rumunsku*. **Dve tretiny dedičstva** dedí v prípade existencie detí manžel/ka v *Írsku* a *Portugalsku*. **Jednu tretinu dedičstva** zdedí fixne manžel/ka v *Rakúsku*.

Zaujímavými prípadmi sú aj okolnosti, ak sa **podľa počtu detí určuje podiel dedičstva** pre manžela/ku: v *Litve* 1/4 dedičstva zdedí manžel/ka, ak má pozostalý menej ako 4 deti, a rovný podiel zdedí s ostatnými deťmi, ak je prítomných 4 a viac detí. V *Taliansku* v prípade jedného dieťaťa poručiteľa, dedí dané dieťa polovicu majetku a druhú polovicu manžel/ka, a v prípade dvoch a viacerých detí má pozostalý manžel/manželka nárok na 1/3 dedičstva, pričom ostatné časti sa rozdelia medzi deti pomerne. V *Lotyšsku*, ak manžel dedí spolu s dedičom z prvej dedičskej skupiny, dostane rovnaký podiel ako potomok, ak je potomkov, ktorí vyjadrili úmysel dediť, menej ako štyria. Ak existujú štyria alebo viacerí potomkovia, ktorí vyjadrili úmysel dediť, manžel zdedí jednu štvrtinu. Ak manžel dedí spolu s dedičmi z druhej alebo tretej dedičskej skupiny, dostane polovicu dedičstva. Ak neexistujú žiadni dedičia z prvej, druhej alebo tretej skupiny, alebo ak nevyjadrili úmysel dediť, manžel dostane celé dedičstvo.

Právo výberu, spravidla medzi užívacím právom k nehnuteľnosti a časťou vlastníckeho práva (podiel), majú ustanovené *Francúzsko* a *Luxembursko*.

V jednom štáte EÚ (*Fínsko*), **ak sú prítomné deti, pozostalý manžel/ka nemá zo zákona právo na dedičský podiel**. V *Španielsku* dedia manželia rôzne podľa práva **jednotlivých autonómnych oblastí**, pričom jednotlivé praktiky je možné nájsť vyššie v texte.

Iba v jednej krajine EÚ (*Švédsko*) je, v prípade existencie manželov a detí poručiťa zároveň, ako **jediný oprávnený dedič manžel/ka poručiťa**. Ak zosnulý žil v manželskom zväzku, dedičstvo získa pozostalý manžel/ka. Po smrti tohto pozostaleho manžela/ky budú spoločne dedič deti a vnuci. Ak žiadne deti alebo vnuci nie sú, dedič bude druhá alebo tretia dedičská trieda. Títo dedičia majú teda nárok na druhotné dedenie (*efterarv*) po smrti pozostaleho manžela/ky.

Použité zdroje

Webové lokality

- 1) ARSLEGE: *Kodeks cywilny*. Dostupné na internete: <https://www.arslege.pl/kodeks-cywilny/k9/>.
- 2) BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ: *Inhaltsverzeichnis*. Dostupné na internete: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>.
- 3) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Belgicko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-be-sk.do?member=1.
- 4) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Bulharsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-bg-sk.do?member=1.
- 5) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Cyprus)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-cy-sk.do?member=1.
- 6) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Česká republika)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-cz-sk.do?member=1.
- 7) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Cyprus)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-cy-sk.do?member=1.
- 8) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Estónsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-ee-sk.do?member=1.
- 9) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Fínsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-fi-sk.do?member=1.
- 10) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Francúzsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-fr-sk.do?member=1.
- 11) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Grécko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-el-sk.do?member=1.
- 12) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Holandsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-nl-sk.do?member=1.
- 13) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Chorvátsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-hr-sk.do?member=1.
- 14) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Litva)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-lt-sk.do?member=1.

- 15) EUROPA JUSTICE: *Dedičské právo (Lotyšsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-lv-sk.do?member=1.
- 16) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Luxembursko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-lu-sk.do?member=1.
- 17) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Maďarsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-hu-sk.do?member=1.
- 18) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Malta)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-mt-sk.do?member=1.
- 19) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Nemecko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-de-sk.do?member=1.
- 20) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Poľsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-pl-sk.do?member=1.
- 21) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Portugalsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-pt-sk.do?member=1.
- 22) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Rakúsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-at-sk.do?member=1.
- 23) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Rakúsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-at-sk.do?member=1.
- 24) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Rumunsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-ro-sk.do?member=1.
- 25) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Slovinsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-si-sk.do?member=1.
- 26) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Španielsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-es-sk.do?member=1.
- 27) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Švédsko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-se-sk.do?member=1.
- 28) EUROPEAN JUSTICE: *Dedičské právo (Taliansko)*. Dostupné na internete: https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-it-sk.do?member=1.

29) INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION: *Občiansky zákonník Maltý*. Dostupné na internete:

<https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/75318/78312/F1710705054/MLT75318.pdf>.

30) LEGILUX: *Občiansky zákonník Luxemburska*. Dostupné na internete:

<http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/civil/20200101>.

31) LIKUMIL: *Občiansky zákonník Lotyšska*. Dostupné na internete:

<http://likumi.lv/ta/id/225418-civillikums>.

32) TEISES AKTU REGISTRAS: *Občiansky zákonník*. Dostupný na internete:

<https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/TAR.8A39C83848CB>.

33) WOLTERS KLUWER: *Občiansky zákonník Maďarska*. Dostupné na internete:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>.

Zákonné predpisy

1) Nemecký občiansky zákonník. Dostupné na internete: https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_1931.html.

2) Občiansky zákonník Belgicka. Dostupné na internete:
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?DETAIL=1804032132%2FF&caller=list&row_id=1&numero=5&rech=14&cn=1804032132&table_name=LOI&nm=1804032152&la=F&dt=CODE+CIVIL&language=fr&fr=f&choix1=ET&choix2=ET&fromtab=loi_all&trier=promulgation&chercher=t&sql=dt+contains++%27CODE%27%26+%27CIVIL%27and+actif+%3D+%27Y%27&tri=dd+AS+RANK+&imgcn.x=16&imgcn.y=9#LNK0010.

3) Občiansky zákonník Francúzska. Dostupné na internete:
<http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Frances-French-Civil-Code-english-version.pdf>.

4) Občiansky zákonník Grécka. Dostupné na internete:
<https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/astikos-kodikas>.

5) Občiansky zákonník Holandska. Dostupné na internete:
<http://www.dutchcivillaw.com/legislation/dcctitle4422.htm#010>.

6) Občiansky zákonník Poľska. Dostupné na internete: <https://www.arslege.pl/kodeks-cywilny/k9/>.

- 7) Občiansky zákonník Portugalska. Dostupné na internete:
<https://www.igac.gov.pt/documents/20178/358682/C%C3%B3digo+Civil.pdf/2e6b36d8-876b-433c-88c1-5b066aa93991>.
- 8) Občiansky zákonník Rakúska (ABGB). Dostupné na internete:
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>.
- 9) Občiansky zákonník Rumunska. Dostupné na internete:
<http://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/175630>.
- 10) Občiansky zákonník Španielska. Dostupné na internete:
<https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5a8ad42e4>.
- 11) Občiansky zákonník Talianska. Dostupné na internete:
<https://www.altalex.com/documents/news/2014/06/10/delle-successioni-legittime>.
- 12) Zákon o dedení Bulharska. Dostupné na internete: <http://www.bulgaria-inheritance-law.bg/law.html>.
- 13) Zákon o testamentoch a dedení Cypru. Dostupné na internete:
http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/0_195/index.html.
- 14) Zákon č. 89/2012 Sb. Občianský zákonník. Dostupné na internete:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast4>.
- 15) Zákon o dedení Dánska. Dostupný na internete:
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2007/515>.
- 16) Zákon o dedení Estónska. Dostupné na internete:
<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/528032016001/consolide>.
- 17) Zákon o dedení Chorvátska. Dostupný na internete:
<https://www.zakon.hr/z/87/Zakon-o-naslje%C4%91ivanju>.
- 18) Zákon o dedičstve Írska z roku 1965. Dostupné na internete:
<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1965/act/27/enacted/en/html>.
- 19) Zákon o dedení Slovinska z roku 1976. Dostupné na internete:
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO317>.
- 20) Zákon o dedičstve Švédska z roku 1958. Dostupné na internete:
<https://lagen.nu/1958:637>.

21) Zákon o dedičských právach a právomociach správcov z roku 2014 (dostupné na internete:

<https://translate.google.sk/?hl=sk#view=home&op=translate&sl=auto&tl=sk&text=Trustees%E2%80%99Powers%20Act>).

22) Zákon o správe majetku Írska z roku 1959. Dostupné na internete:

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/1959/act/8/enacted/en/html>.

23) Zákona o správe majetku z roku 1925. Dostupné na internete:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/23/section/46>).

Knižné tituly

1) RUGGERI, L., KUNDA I. and WINKLER, S.: *Family Property and Succession in EU Member States (National Reports on the Collected Data)*. Dostupné na internete:

https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed.pdf.